

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2022-05-19
Stockholm

Mål nr
F 2471-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-02-07 i mål nr F 4821-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Staten genom Lantmäteriet

Motpart

E.J.

SAKEN

Debitering av förrättningskostnad (Lantmäterimyndighetens fakturanr 900149212)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1824537

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Lantmäteriet har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa lantmäterimyndighetens debiteringsbeslut.

Till stöd för sin talan har Lantmäteriet anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg. I aktuellt ärende ska arbetet med registreringsåtgärden ingå i förrättningskostnaden då åtgärden varit en integrerad del av förrättningshandläggningen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att ge prövningstillstånd och ta upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning. Lantmäteriets överklagande ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Fredrik Ludwigs (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Jan Gustafsson, samt tf. hovrättsassessorn Emma Haals, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-02-07
meddelad i
Växjö

Mål nr F 4821-21

PARTER

Klagande
E.J.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut om debitering av förrättningskostnad enligt faktura nr 900149212, daterad den 31 augusti 2021, i ärende M201629, se bilaga 1

SAKEN

Förrättningskostnad

DOMSLUT

Med ändring av Lantmäteriets beslut den 31 augusti 2021, faktura nr 900149212, fastställer mark- och miljödomstolen den förrättningskostnad som E.J. ska betala till 25 980 kr.

BAKGRUND

Lantmäteriet beslutade den 21 juni 2021 om fastighetsreglering berörande A, B och C i Vellinge kommun. Lantmäteriet beslutade samtidigt att förrättningskostnaden skulle betalas av E.J.. Besluten har vunnit laga kraft.

Lantmäteriet utställde den 31 augusti 2021 faktura nr 900149212 på 29 380 kr till E.J.. Dessförinnan hade Lantmäteriet den 8 april 2021 utställt delfaktura nr 899941652 på 27 600 kr till E.J.

E.J. har nu överklagat Lantmäteriets debitering genom faktura 900149212 till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

E.J. yrkar att mark- och miljödomstolen ska sätta ned förrättningskostnaden till totalt 35 000 kr. Det vill säga att faktura nr 900149212 ska sättas ned med 21 980 kr. Till stöd för sitt överklagande har hon anfört i huvudsak följande.

Hon fick på Lantmäteriets hemsida veta att en fastighetsreglering skulle kosta mellan 40 000 kr och 70 000 kr. Eftersom hon och hennes grannar var överens om åtgärderna borde förrättningskostnaden hamna i det undre skiktet.

En handläggare på Lantmäteriet kontaktade henne och undrade om hon ville ha fast eller rörligt pris. Hon frågade efter vad de olika priserna skulle vara men fick ingen omedelbar återkoppling från myndigheten. Senare fick hon besked att eftersom det fanns en samfälld väg inom regleringsområdet kunde hon inte få något fast pris eller uppskattning av slutligt pris för förrättningen.

Det bestämdes att den samfällda vägen som inte finns i verkligheten skulle flyttas till befintlig väg. Eftersom vägen utgör en naturlig gräns behövdes inget fältarbete göras enligt Lantmäteriet. Vägen används idag endast av henne på A och en bakomliggande fastighet. Ytterligare en annan fastighet var berörd för att utreda

om den samfällda vägen kunde flyttas.

Den 8 april 2021 erhöll hon en delfaktura på 27 600 kr. En tid senare när Lantmäteriet meddelade att förrättningen var färdig frågade hon vad slutfakturan skulle bli. Svaret blev att det nog inte skulle bli så mycket mer. Slutfakturans belopp på 29 380 kr kom som en fullständig chock. Att det ska ta en hel veckas arbetstimmar och kosta närmre 60 000 kr för en fastighetsreglering där alla var överens och där den samfällda vägen, som inte ens finns, flyttas till den väg som finns i verkligheten utan fältarbete är för henne fullständigt obegripligt.

Lantmäteriets debiterade kostnad är fullständigt oproportionerlig. Med anledning av att hon muntligen fått svar från Lantmäteriet att slutfakturan inte skulle bli så mycket mer än det hon redan betalat för delfakturan, samt med tanke på hur kort sträcka som blivit reglerad och att alla inblandade varit överens, ska den totala förrättningskostnaden sättas ner till 35 000 kr vilket hon anser är en skälig summa för de utförda åtgärderna.

Lantmäteriet har avstyrkt bifall till överklagandet. Till stöd för sin inställning har myndigheten anfört i huvudsak följande.

Ansökan om fastighetsreglering inkom den 16 oktober 2020. Förrättningen kom även att omfatta fråga om samfällad väg samt fråga om gemensam ägovidd. Beslut i förrättningen fattades den 21 juni 2021 och registrerades i fastighetsregistret den 23 juli 2021.

Förrättningskostnaderna har fakturerats E.J. genom delfaktura 899941652, den 8 april 2021, belopp 27 600 kr, och slutfaktura 900149212, den 31 augusti 2021, belopp 29 380 kr. Totalt har därmed debiterats 56 980 kr.

Lantmäteriet är en avgiftsfinansierad myndighet som ska bedriva sin verksamhet enligt principen om full kostnadstäckning. Lantmäteriet har en i lag och anvisningar fastslagen rätt och skyldighet att debitera för utfört arbete. I handlingen Bekräftelse

av ansökan, som i ett inledande skede skickats till Klaganden, finns information om att debitering görs för nedlagt arbete, efter fastställd taxa.

En lantmäteriförrättning debiteras antingen enligt löpande räkning, d v s beräknad enligt tidsåtgång (4 § förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmäteri-förrättningar) samt vissa fasta belopp, eller till fast avgift (5 § samma förordning). Fakturering av kostnaden har skett med tillämpning av bestämmelserna i 4 §. Överenskommelse om fast avgift enligt 5 § har inte träffats.

När någon överenskommelse om fast avgift inte träffas beräknas avgiften efter den tid som behövs för handläggningen samt de eventuella andra kostnader för handläggningen, vilka myndigheten haft utlägg för.

I ärendet har upparbetats totalt 40,90 timmar. Efter sedvanlig översyn inför slutfakturering reducerades förrättningskostnaden genom nedskrivning med sammanlagt 4,25 timmar (vilket motsvarar en upparbetad kostnad om 6 575 kr). Nedskrivningen har gjorts på grund av handlägggarbyte. Debiterade timmar (36,65) fördelar sig enligt följande.

Aktivitet/moment	Timmar
Beredning (FHB)	10,00
Sakägarkontakter (FHK)	1,00
Fastighetsutredning, arkivutredning (FHU)	15,75
Beräkning och kartframställning (FBK)	3,65
Protokoll, beskrivning (FHP)	4,00
Kvalitetsgranskning i förrättning (FHQ)	2,25
Totalt	36,65

I enlighet med Lantmäteriets föreskrifter, vid tiden för delfakturering LMFS 2019:4 till 4 § i förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmäteriförrättningar, tar Lantmäteriet enligt punkt 5 ut fasta belopp för vissa moment i förrättningen. I detta fall ett grundbelopp på 3 600 kr.

Det finns noggranna instruktioner att följa för att handlägga en förrättning på ett rättssäkert sätt. När det gäller vilka arbetsmoment som utförts i förrättningen framgår de bäst i protokoll, beskrivning och dagboksblad. Här nedan beskrivs momenten översiktligt.

I momentet *Beredning* har ingått beredning i handlägningsprogrammet av förändringar i fastighetsindelningen, diarieföring av till handläggande kontor inkomna och utgående handlingar/e-postkorrespondens, beredning av planer och rättigheter, oskadlighetsprövning, färdigställande av ärende innan överlämning för arkivering, m. m.

Vidare är den tid som vidtagits avseende förberedande ärendehandläggning (så kallad Enhetens prövning) under november månad 2020 samt efterföljande komplettering förd här.

I momentet ingår även tid för upprättande och utskick av beställning till mät- och kartpool.

På momentet *Beredning* är även den tid som avser genomgång, utredning och bedömning av insända handlingar i ärendet, exempelvis ansökan, yrkanden samt överenskommelse förd, se A1, YR1-2 samt ÖK1. Även tid för upprättande av själva dokumentet för yrkande om samfällighet (YR2) är förd här. Vad gäller den sistnämnda handlingen har tiden för utredning och bedömning förtagits företrädesvis inför utskick.

Momentet innefattar även tid för prövning och bedömning av lämplighet huruvida den sökta åtgärden var förenlig med gällande lagstiftning, se exempelvis PR1. I korthet innefattade ansökan yrkande om fastighetsreglering mellan två fastigheter, Vellinge A och Vellinge D. Under handläggningen framkom dels att fastigheten Vellinge D hade gemensam ägovidd med två ytterligare fastigheter, dels att aktuellt område till viss del utgjordes av mark som utlagts som

samfällid väg. Se bland annat skrivelsen av den 26 april 2021 i de gallrade handlingarna.

För genomförande av förrättningen behövde först den gemensamma ägovidden hanteras. Med anledning av det registrerades den gemensamma ägovidden upp som en samfällighet, Vellinge C. Själva registreringen utfördes i ett separat ärende men tiden för detta är förd här. De tre fastigheterna med gemensam ägovidd blev tillsammans delägare av den nyskapade samfälligheten. Efter det inkom yrkande om att den oregistrerade samfällida vägen, Vellinge B, skulle flyttas till befintlig väg, se YR2. Detta innebar ett markbyte mellan de två samfälligheterna. I och med bytet kunde sedan marköverföring göras från Vellinge C till Vellinge A för att anpassa gräns efter befintliga förhållanden i enlighet med ansökan. Arbetet med detta erfordrade en hel del tid. Den del som ankommit arbete med gemensam ägovidd och åtgärder kopplade till det har tidförts på momentet *Beredning*. Det utredningsarbete som ankommit den samfällida vägen har tidförts på momentet *Fastighetsutredning, arkivutredning*.

På momentet *Beredning* har vidare tid förts avseende fråga om vilka delägare av samfälligheten Vellinge B som skulle underrättas om ansökt åtgärd.

Lantmäteriet bedömde att underrättelse kunde ske i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 7 § FBL. Här ingår tid för kort utredning och bedömning av frågan samt upprättande och utskick av handlingen Meddelande av begärd förrättning, se aktbilaga 1. Vidare ingår här tiden för själva registreringen av den samfällida vägen.

Utöver detta är tid förd här avseende upprättande och utskick av handlingarna Underrättelse om begärd förrättning, som sändes ut till Miljö- och byggnadsnämnden i Vellinge kommun den 9 december 2020, Skrivelse (gällande arkivutredning och gemensam ägovidd) som sändes ut till berörda den 26 april 2021 samt slutligen Underrättelse om avslutad förrättning som sändes ut till sakägarna, Länsstyrelsen samt Miljö- och byggnadsnämnden i Vellinge kommun, den 21 juni 2021.

I momentet ingår slutligen även tid för arbete med ändringar i beslutshandlingar efter utförd kvalitetsgranskning.

Momentet *Sakägarkontakter* avser de kontakter via brev/e-post/telefonsamtal/ besök som förevarit med sakägare, m. m. Förutom själva kontakten läggs tid på förberedelser inför kontakten samt efterarbete i form av dagboksanteckning.

I momentet *Fastighetsutredning, arkivutredning* ingår tiden avseende den utredning som genomförts gällande huruvida väg inom berört område var samfällid.

Utredningen visade att den aktuella vägen var samfällid men att den inte hade samma sträckning som när den tillkom, se UT1. Här har äldre förrättningsakter studerats.

På momentet är vidare den tid förd som avser utredning av befintliga rättigheter, utredning vad gäller allmänna intressen samt utredning och upprättande av vägservitut, m. m. I förrättningen hanterades exempelvis både ledningsrätt och fornminne samt även en belastning i form av grundvattenskydd.

I momentet *Beräkning och kartframställning* innefattar beräkningsmomentet beräkning utifrån framtaget underlag, sammanställning av äldre kartdata, rekognosering av gamla gränspunkter (för att bland annat kunna beräkna arealen) samt ut/incheckning av befintliga gränser i Lantmäteriets kartprogram, m. m. Vidare är tid avseende hantering av den oregistrerade samfälligheten förd här. Detta arbete har exempelvis inneburit anpassning av gränser efter vägens sträckning och samfällighetens bredd.

Att avstående fastighet omfattats av gemensam ägovidd har även påverkat arbetet med beräkning och kartframställning i samband med att den registrerades till en samfällighet.

Kartframställningsmomentet innefattar upprättande av förrättningskarta.

I momentet *Protokoll, beskrivning* har tid för arbete med upprättande av dokumenten ingått. Vidare har tid för utredning och överväganden i samband med utformning av beslut och angivande av beslutsskäl som ingår i förrättningen förts här, m. m.

Vidare är tid förd på detta moment vad gäller arbete med ersättningsbeslut. I momentet *Protokoll, beskrivning* ingår även tid för genomgång av resultatet av kvalitetsgranskning samt arbete med ändringar i beslutshandlingar därefter.

Momentet *Kvalitetsgranskning i förrättning* innebär kvalitetsgranskning av handläggning och kartredovisning. En lantmäteriförrättning genomgår tre typer av granskning, en juridisk kvalitetsgranskning (kollegiegranskning), en granskning avseende förändringar i fastighetsregistrets kartdel samt en granskning avseende förändringar i fastighetsregistrets textdel.

Lantmäteriets myndighetsutövning bygger på författning, centrala anvisningar och beslut. Klaganden har fått bekräftelse av ansökan där det framgår att Lantmäteriet tar betalt för nedlagt arbete efter fastställd timtaxa när det inte träffas överenskommelse om fast avgift. I det här ärendet bedömde Lantmäteriet att sådana omständigheter förelåg att det inte var möjligt att tillmötesgå Klagandens önskemål om överenskommelse om fast avgift.

Lantmäteriet har en skyldighet att utreda förutsättningarna utifrån fastighetsbildningslagen (4:25 FBL). I det här ärendet har det funnits omständigheter som krävt viss extra tid. Vilka delar det avser framgår av ovanstående redogörelse för respektive moment. För att möjliggöra den sökta åtgärden har Lantmäteriet tvingats registrera om den gemensamma ägovidden för D, E och F, som en samfällighet C.

Vad gäller den uppgift Klaganden hänvisar till gällande preliminär uträkning av förrättningskostnad utgör denna uppgift på Lantmäteriets hemsida endast exempel på vad vissa typer av förrättningar kan komma att kosta. I detta fall kan dock

konstateras att förrättningskostnaden ligger inom det spann klaganden själv kommit fram till.

Inför slutfakturerings av ett ärende vidtas en översyn av nedlagd tid och skäligheten däri. Den tid som bedömts oskälig har redan reducerats genom den nedskrivning som gjorts i ärendet.

Sammanfattningsvis anser Lantmäteriet att samtliga arbetsinsatser som debiterats i ärendet varit nödvändiga för ärendets genomförande. Lantmäteriet anser inte att tidsåtgången för vare sig förrättningen i sin helhet eller för något av de enskilda momenten i förrättningen varit oskäligt hög. Det finns inte skäl att reducera förrättningskostnaden ytterligare. Handläggningen har skett på ett korrekt sätt och debiteringen har skett enligt gällande taxa och bestämmelser.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 16 kap. 8 § fastighetsbildningslagen (1970:988) (FBL) avgjort målet utan att hålla sammanträde.

Rättsliga förutsättningar

Vid fakturerings av förrättningskostnader ska Lantmäteriet tillämpa förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmäteriförrättningar (avgiftsförordningen) och de föreskrifter Lantmäteriet har meddelat med stöd av denna förordning. Föreskrifterna som är aktuella i detta mål är LMFS 2019:4 samt tilläggsföreskriften LMFS 2020:2.

Enligt 4 § avgiftsförordningen ska avgiften beräknas efter den tid som behövs för handläggningen av förrättningen och införandet i fastighetsregistret. Om det är särskilt föreskrivet kan avgiften istället tas ut med ett fast belopp för vissa förrättningar eller delar av förrättningar.

Enligt 5 § avgiftsförordningen ska lantmäterimyndigheten om en sakägare begär det lämna skriftligt anbud om fast pris för en förrättning eller del av förrättning, om det

är möjligt.

Prövningsramen

Mark- och miljödomstolen bedömer inledningsvis att E.J. och Lantmäteriet inte under något skede före eller under förrättningen ingått ett avtal om fast pris på förrättningen.

Med anledning av att Lantmäteriets slutfaktura, nr 900149212, har överklagats ska mark- och miljödomstolen pröva skäligheten i hela det upparbetade beloppet, alltså den totala förrättningskostnaden. Att delfaktura nr. 899941652 har vunnit laga kraft förändrar inte detta (jfr RH 2009:32).

Prisuppskattningars betydelse

E.J. har anfört att hon fått prisindikation på Lantmäteriets hemsida. Hon har även anfört att Lantmäteriet under förrättningens gång meddelat att den slutliga förrättningskostnaden inte skulle bli så mycket mer än vad som redan delfakturerats.

Av 36 § konsumenttjänstlagen (1985:716) framgår att en lämnad ungefärlig prisuppgift som huvudregel inte får överskridas med mer än 15 procent. Den bestämmelsen anses dock inte tillämplig beträffande lantmäteriförrättningar, (jfr NJA 2013 s. 980 och se MÖD 2016:16). Mark- och miljödomstolen anser därför att de prisuppskattningar som har förekommit i förrättningen i sig inte utgör grund för att sätta ned det belopp som har fakturerats.

Bedömning av förrättningskostnadens storlek

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Lantmäteriets debitering överensstämmer med det lagakraftvunna fördelningsbeslutet samt att Lantmäteriet i sin debitering har följt de gällande föreskrifterna. Domstolen finner inte skäl att ifrågasätta att den tid som Lantmäteriet har angivit faktiskt har lagts på ärendet. Det domstolen då har att pröva är om tiden har behövts med hänsyn till ärendets karaktär och omfattning.

Av handlingarna i målet framgår att Lantmäteriet i samband med att myndigheten utrett förutsättningarna för fastighetsbildningen på det sätt som krävs enligt 4 kap 25 § FBL konstaterat att fastigheterna D, E och F utgjorde en gemensam ägovidd. Efter att ha utrett detta förhållande genomförde Lantmäteriet en registreringsåtgärd genom vilken den gemensamma ägovidden omregistrerades till C. Av handlingarna i målet framgår vidare att kostnaden för omregistreringen uppgår till 3 400 kr motsvarande två timmars arbete som utförts den 18 maj 2021. Av beslutsskäl till kostnadsfördelningsbeslutet framgår att Lantmäteriet anser det skäligt att E.J. ska betala för omregistreringen.

Innan Lantmäteriet upprättar slutliga beslutshandlingar måste fastighetsregistrets text- och / eller kartdel ofta först uppdateras med uppgifter som framkommit vid utredning eller vid mätning. Sådana rättelser och kompletteringar förs normalt in i fastighetsregistret direkt för att sedan kunna utgöra bakgrundsinformation när beslutshandlingarna tas fram. Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att Lantmäteriet har rätt att ta betalt för det utredningsarbete som krävdes för att konstatera att det förelåg en gemensam ägovidd. När det gäller den efterföljande omregistreringen gör däremot domstolen följande bedömning.

När det gäller ajourföring och komplettering av gränser eller uppgifter i fastighetsregistret gäller förordning (2000:308) om fastighetsregister. Enligt 16 § andra stycket får komplettering av allmänna delen ske om redovisningen är ofullständig. Fastigheter, samfälligheter och registerkartan utgör en del av innehållet i allmänna delen enligt 3 § punkterna 1 och 5.

Kompletteringen i fastighetsregistret med samfälligheten C har inte någon betydelse för fastigheterna D, E och F bestånd eller omfattning i rättslig mening och anses därför inte innebära någon fastighetsrättslig åtgärd enligt 21 § förordning (2000:308) om fastighetsregister. Registreringen utgör en komplettering enligt 16 § samma förordning som genomförs med beslut på ett mycket förenklat sätt enligt förvaltningslagens handläggningsregler. Av dagboksbladet i

förrättningen framgår att omregistreringen skett genom sådant beslut i ett separat ärende.

Beredning och registrering av utredningsresultatet från förrättningen hade kunnat göras som en helt fristående åtgärd av Lantmäteriet inom dess anslagsfinansierade verksamhet för kvalitetshöjning i fastighetsregistret. Det är inte rimligt att Lantmäteriet genom att invänta att en förrättning sker i ett visst geografiskt område kan frånsäga sig det ekonomiska ansvaret för att kvalitetsförbättra fastighetsregistret inom aktuellt område. Det är vidare orimligt att den beredning som är nödvändig för ett kompletteringsbeslut enligt 16 § samma förordning ska anses utgöra förrättningshandläggning. Det finns inte heller stöd i avgiftsförordningen med tillhörande föreskrifter att ta betalt för ett sådant beslut.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att det saknas förutsättningar för att ta betalt för omregistreringsåtgärden. Förrättningskostnaden ska därmed sättas ned med 3 400 kr.

I övrigt bedömer mark- och miljödomstolen att Lantmäteriet har rätt att få betalt för alla övriga utförda och debiterade åtgärder i förrättningen samt att den debiterade tiden är skäligen i förhållande till förrättningens svårighetsgrad, karaktär och omfattning. Vad E.J. har anfört i övrigt föranleder inte domstolen att anse att det belopp som Lantmäteriet har fakturerat E.J. ska sättas ned ytterligare.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 28 februari 2022.

Karin Fridell

Nils Fält

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Fridell, ordförande, och tekniska rådet Nils Fält.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.